

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

помогу): Рішення від 30 вересня 2009 р. № 23-рп/2009. Офіційний вісник України. 2009. № 77. Ст. 2720.

3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
4. Про адвокатуру: Закон України від 19 грудня 1992 р. № 2887-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 9. Ст. 62.
5. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 51. Ст. 577.
6. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)»: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1401-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532.
7. Мінченко Р.М. Новації правничої мови чи нехтування усталеними поняттями. *Сучасні напрямки розвитку судової експертизи та криміналістики : збірник Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Одеса, 5 вересня 2024 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 536 с. С. 334–338.
8. Рабінович П. М., Дудаш Т. І. Правнича мова: основні складники (загальнонотейоритчна характеристика). *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 1 (88). С. 17–29. URL: http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-17-29.pdf

Кравченко М. О.

доцент кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук, доцент, адвокат

ФУНКЦІОНУВАННЯ АДВОКАТУРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЯК ОДИН ІЗ ЕТАПІВ РОЗВИТКУ ЦЬОГО ІНСТИТУТУ

Адвокатура в нашій державі пройшла тривалий шлях розвитку, сповнений складнощів та перепон. У той саме час, виклики обумовлені запровадженням воєнного стану мають безпрецедентний характер. Це дозволяє дійти до висновку, що функціонування цього правозахисного інституту у воєнний період є самостійним етапом його розвитку.

Досвід функціонування адвокатури, з 24.02.2022 р. та по сьогоднішній день, свідчить, що цей інститут продемонстрував спроможність діяти ефективно та злагоджено, не припиняючи реалізацію свого конституційного призначення з надання професійної правничої допомоги незважаючи на виклики воєнного стану.

В рамках цього дослідження хотілось би звернути увагу на деякі відмінні риси функціонування адвокатури в умовах війни.

1. Змінення акценту у наданні правничої допомоги. Починаючи з 2022 р. більш розповсюдженими стали випадки здійснення захисту прав, представництва інтересів та надання інших видів правничої допомоги військовослужбовцям (у тому числі членам їх сімей), переселенцям, військовополоненим полоненим тощо. На жаль, адвокати дедалі частіше змушені захищати права громадян у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки. У процесі здійснення мобілізаційних заходів нерідко фіксуються порушення законності. До найпоширеніших належать: незаконне утримання осіб у приміщеннях ТЦК та СП; проведення військово-лікарської комісії у скорочені терміни, що унеможлиблює повноцінне обстеження; відмови у наданні відстрочки від мобілізації з формальних підстав, попри наявність належного пакета документів тощо.

2. Посилення цифровізації адвокатури. Перший поштовх для розвитку цього процесу пов'язаний із запровадженням карантинних обмежень через поширення гострої коронавірусної інфекції COVID-19. У період воєнного стану дистанційна взаємодія між адвокатом і клієнтом, а також участь адвокатів у судових засіданнях у режимі відеоконференції набула особливого поширення. Така форма роботи стала не лише вимушеним заходом, зумовленим безпековими обмеженнями, а й важливим інструментом забезпечення безперервності правничої діяльності.

3. Підвищення ролі адвокатського самоврядування. Виглядає логічним, що саме на органи адвокатського самоврядування у перші дні повномасштабної війни було покладено завдання з прийняття рішень, які б забезпечили подальшу роботу як органів адвокатського самоврядування, так і самих адвокатів. Прийняті рішення дозволили продовжити подальшу діяльність органів адвокатського самоврядування як національного, так і регіонального рівня, запровадити механізми підтримки мобілізованих адвокатів і надання матеріальної допомоги тим адвокатам, хто втратив житло через дії країни-агресора (наявні і інші категорії адвокатів, які мають право на благодійну допомогу). Вкрай позитивно, що приділяється увага і психологічному стану адвокатів. До прикладу, Національна асоціація адвокатів України спільно з Міжнародною асоціацією юристів ініціювала проєкт «Підтримка ментального здоров'я українських адвокатів під час війни», який покликаний допомогти адвокатам зберігати емоційну стійкість.

4. Зростання випадків порушення професійних прав адвокатів. В умовах воєнного стану набули поширення факти тиску, зокрема мобілізація адвокатів під час виконання ними професійних обов'язків, притягнення їх як обвинувачених у справах, де вони здійснювали захист, або ототожнення адвокатів із клієнтами у сус-

пільній свідомості. Нульова толерантність українського суспільства до воєнних злочинців породила негативне ставлення до адвокатів, які, виконуючи свій обов'язок, надають правничу допомогу таким категоріям осіб [1].

Отже, діяльність адвокатури у воєнний час характеризується низкою специфічних рис: 1) зміненням акценту у наданні правничої допомоги; 2) подальшою цифровізацією адвокатської діяльності; 3) підвищенням ролі адвокатського самоврядування в організації діяльності адвокатури тощо. Зазначені риси є лише декількома із багатьох інших, що характеризують цей період діяльності адвокатури та які також потребують окремого дослідження.

Список використаної літератури

1. Бакаянова Н. М. Про проблему ототожнення адвоката з клієнтом в умовах воєнного стану. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень* : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. С. 121–124. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/baa2d237-4bb0-4adf-b932-41c97107cb53/content>

Бабенко В. А.

студентка 1-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДІЯЛЬНІСТЬ АДВОКАТУРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Початок повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України зумовив появу викликів у діяльності всіх інститутів та органів, які існують у державі. Адвокатура, як незалежний та самоврядний інститут, також зіткнулася з низкою складнощів і була вимушена пристосовуватися до функціонування в нових умовах — умовах воєнного стану. У той самий час, інститут адвокатури не припиняв своєї діяльності жодного дня, продемонструвавши високий рівень професійної та громадянської відповідальності. Вищенаведене обґрунтовує актуальність теми та потребу в її комплексному дослідженні.

Під час воєнних дій, коли зазнають руйнувань житло, інфраструктура та, загалом, соціальні зв'язки, саме адвокати сприяють збереженню довіри до закону, допомагають відновлювати порушені права та забезпечують правову визначеність. На нашу думку, адвокатура пе-

Секція 2 ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ

Мінченко Р. М.

Допомога правова чи правнича: теоретична дискусія
та законодавство 307

Кравченко М. О.

Функціонування адвокатури в умовах воєнного стану як один
із етапів розвитку цього інституту 311

Бабенко В. А.

Діяльність адвокатури в умовах воєнного стану 313

Бикова С. А.

Деякі аспекти функціонування адвокатури в умовах воєнного
стану 315

Виходець О. О.

Становлення професійної адвокатури на українських землях
у добу Великого князівства Литовського 317

Желейко М. С., Повх Х. В.

Інститут представництва та захисту прав людини у суді
у Стародавньому Світі 320

Кіндей Ю. О.

Роль адвокатури в умовах воєнного стану: виклики
та перспективи 322

Маркасова Л. В.

Здійснення адвокатської діяльності в умовах воєнного стану
в Україні 324

Собакар В. О., Ратнер Д. С.

Роль адвокатури з найдавніших часів по сьогодні 326

Секція 3 РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ АДВОКАТІВ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Джабурія О. О.

Основні питання діяльності ради адвокатів Одеської області
на сучасному етапі 329